

ÜÇÜNCÜ DAİRE

SERDAR ÇAKMAK – TÜRKİYE

(Başvuru no. 29600/02)

KARAR

STRAZBURG

12 Nisan 2007

*Bu karar AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kesinlik kazanacaktır.
Ancak, şekle ilişkin değişiklik yapılabilir.*

USUL

Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlükler Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, Serdar Çakmak ("başvuran") adlı Türk vatandaşı tarafından, 4 Haziran 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurudan (no. 29600/02) kaynaklanmaktadır.

OLAYLAR

DAVA OLAYLARI

Başvuran 1955 doğumludur ve İstanbul'da yaşamaktadır. Olayların meydana geldiği zaman İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü'nde (bundan böyle "Üniversite" olarak anılacaktır) araştırma görevlisi olarak görev yapmaktaydı.

30 Haziran 1996 tarihinde Üniversite, başvuranın araştırma görevlisi olarak sözleşmesini yenilememe kararı almıştır. Karar başvurana 17 Temmuz 1996 tarihinde tebliğ edilmiştir.

30 Temmuz 1996 tarihinde başvuran İstanbul İdare Mahkemesi'nde bir dava açmış, Üniversite'nin yukarıda belirtilen kararının iptali ve yürütmenin durdurulmasını talep etmiştir.

Birinci derece mahkemesi, başvuranın yürütmenin durdurulması talebini 24 Ocak 1997 tarihinde reddetmiştir. Başvuranın davası 31 Ekim 1997 tarihinde reddedilmiş, başvuran karara 20 Ocak 1998 tarihinde itiraz etmiştir.

1 Haziran 2000 tarihinde Danıştay, kararı onamış, 12 Eylül 2000 tarihinde başvuran yüksek mahkemeden kararın düzeltilmesini talep etmiştir. Danıştay, talebi 6 Aralık 2001 tarihinde reddetmiş, karar başvurana 16 Ocak 2002 tarihinde tebliğ edilmiştir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılama süresinin AİHS'nin ilgili kısmı aşağıda verilen 6 § 1. maddesine uygun olmamasından şikâyetçi olmuştur:

"Herkes ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde ... görülmesini istemek hakkına sahiptir"

A. Kabuledilebilirlik

Mahkeme, şikâyetin AİHS'nin 35 § 3. maddesi bağlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını belirtir. Şikâyet, başka gerekçelerle de kabuledilmez değildir; bu yüzden kabuledilebilir olarak ilan edilmelidir.

B. Esaslar

Mahkeme, yargılamanın 6 § 1. maddede belirtilen “makul süre” şartını yerine getirip getirmediğini belirlemek için dikkate alınması gereken sürenin başvuranın Üniversite’nin sözleşmesini yenilememe kararına karşı iptal davası açtığı 30 Temmuz 1996 tarihinde başlayıp Danıştay’ın kararın düzeltilmesi talebini reddettiği 6 Aralık 2001 tarihinde sona erdiği kanaatindedir. Buna göre yargılama, İstanbul İdare Mahkemesi ve davayı iki kez inceleyen Danıştay önünde beş yıl sürmüştür.

Hükümet, somut dava koşullarında yargılamanın gerekmediği şekilde uzun olmadığını savunmuştur.

Başvuran iddialarını sürdürmüştür.

Mahkeme yargılama süresinin uygunluğunun davanın şartları ışığında ve şu kriterler dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiğini hatırlatır. Bunlar davanın karmaşıklığı, başvuran ve ilgili mercilerin tutumu ve ihtilafta yer alan başvuran için neyin tehlikede olduğudur (bkz. diğer birçokları yanında *Frydlender – Fransa* [BD], 30979/96).

Mahkeme, yargılamanın açık bir iş ihtilafıyla ilgili olması nedeniyle davanın özel bir karmaşıklığı bulunmadığını gözlemler.

Başvuranın tutumu ile ilgili olarak ise Mahkeme yargılamanın uzamasına bunun katkısı olmadığını kaydeder. Hükümet de aksini iddia etmemiştir.

Yetkili mercilerin tutumuyla ilgili olarak Mahkeme, İstanbul İdare Mahkemesi’nin başvuranın davasını reddederken haddinden fazla gecikme olduğunu tespit etmemiştir. Ancak Mahkeme, Danıştay’ın başvuranın itirazı hakkında bir karar vermesinin iki yıl yedi ay, kararın düzeltilmesi talebi hakkında karar vermesinin ise bir yıl üç ay sürmüş olduğunu göz ardı edemez. Hükümet bununla ilgili bir açıklama yapmamıştır. Böyle bir açıklamanın olmadığı veya bundan başvuranın sorumlu olduğuna dair bir belirti olmadığı durumda gecikmenin ulusal mahkemenin temyiz yargılamasına atfedilmesi gerektiği kanaatindedir (bkz. üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra *Nuri Özkan – Türkiye*, no. 50733/99).

Mahkeme, iş davalarının doğası itibariyle ivedi karar gerektirdiği, çünkü tehlikede olan şahsın işten çıkarmayla birlikte geçim kaynağını kaybetmesinin söz konusu olduğunu hatırlatır (bkz. *Frydlender*, yukarıda anılan).

Konuyla ilgili içtihadını dikkate alan Mahkeme, somut davada yargılama süresinin haddinden fazla olduğu ve “makul süre” şartını yerine getirmediği kanaatindedir.

Buna göre 6 § 1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS’nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollarının ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran maddi ve manevi tazminat olarak toplamda 100,000 Euro talep etmiştir.

Hükümet miktarlara itiraz etmiştir.

Başvuranca talep edilen maddi tazminata ilişkin olarak Mahkeme, bazı iddialarının tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında nedensellik bağı kurmadığını dikkate alır. Ayrıca başvuran kalan taleplerini destekler nitelikte makbuz veya ilgili başka belge sunamamıştır. Bu nedenle Mahkeme talepleri reddeder.

Öte yandan Mahkeme, başvuranın yargılama süresinden kaynaklanan sıkıntı ve engellenme gibi, sadece ihlalin tespitiyle tam olarak tazmin edilemeyecek manevi zarara uğramış olduğunu değerlendirmektedir. Dava koşullarını ve içtihadını dikkate alarak Mahkeme, başvurana 3,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

B. Mahkeme masrafları

Başvuran AİHM nezdinde yaptığı harcamaların tazminini talep etmiş ancak taleplerine açıklık getirmemiştir.

Hükümet bu başlık altında tazminata hükmedilmemesini Mahkemeden talep etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada elindeki bilgileri ve yukarıdaki ölçütleri göz önünde bulundurarak AİHM, başvurana 500 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

C. Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

YUKARIDAKİ GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kalan kısmının kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 6 § 1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. (a) Sorumlu Devlet'in başvurana, AİHS'nin 44 § 2. maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme gününde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilerek:
 - (i) 3,000 Euro (üç bin Euro) manevi tazminat,
 - (ii) mahkeme masrafları için 500 Euro (beş yüz Euro);
 - (iii) bu miktarlar üzerine uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine;

(b) Yukarıda anılan üç aylık sürenin aşılmamasından ödeme gününe kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı faiz oranına  puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;

4. Başıvuranın adil tazmin talebinin kalan kısmının reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İngilizce hazırlanmıő, AİHM İ Tüzüėü'nn 77    2. ve 3. maddeleri uyarınca 12 Nisan 2007 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Santiago QUESADA
Zabıt K tibi

Boőtjan M. ZUPANI
Başıkan